

Những khó khăn trong việc học kỹ năng nghe tiếng Anh của học sinh tại một số trường trung học phổ thông ở Hà Nội

Mai Phương Anh*, Trần Thị Phương*

*Trường Ngoại ngữ, Đại học Thái Nguyên

Received: 20/7/2024; Accepted: 29/7/2024; Published: 5/8/2024

Abstract: Listening comprehension is a complex skill that requires the ability to process and understand spoken language. While some students develop listening skills naturally, others struggle to keep up with the speed of speech, decode unfamiliar accents, or filter out background noise. The purpose of this research is to investigate the difficulties in learning listening skills among high school students in Hanoi. From this, to propose appropriate solutions for students to improve and enhance their listening skills to the best of their ability.

Keywords: Listening comprehension, listening difficulties, improve and enhance their listening skills.

1. Đặt vấn đề

Hiện nay, trong các kỹ năng tiếng Anh thì kỹ năng nghe (KNN) được xem là một kỹ năng quan trọng trong giao tiếp vì giúp người học tiếp nhận thông tin về thế giới xung quanh. Đặc biệt là trong môi trường học tập, nghe hiểu được coi là kỹ năng nền tảng cho giao tiếp và học tập. Kỹ năng này đóng vai trò thiết yếu trong học tập, các mối quan hệ cá nhân và sự phát triển nghề nghiệp. Tuy nhiên, tại một số trường cấp 3 tại Hà Nội hiện nay nhiều học sinh (HS) trung học gặp khó khăn đáng kể trong việc phát triển KNN hiểu, HS vẫn chưa tìm được phương pháp cải thiện KNN sao cho phù hợp. Vì vậy, trong bài viết, chúng tôi đưa ra những khó khăn mà HS cấp 3 đang gặp phải trong KNN tiếng Anh và đưa ra phương pháp phù hợp giúp các HS cấp 3 có thể tự cải thiện và nâng cao KNN cho bản thân.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Phương pháp nghiên cứu

- Đối tượng nghiên cứu: Để tiến hành nghiên cứu, chúng tôi tiến hành khảo sát trên 152 HS từ khối 10 đến 12 tại 3 trường cấp 3 ở Hà Nội bao gồm: Trường THPT Nguyễn Gia Thiều, THPT Phú Xuyên A và Trường THPT Chuyên Ngoại Ngữ.

- Phương pháp nghiên cứu: Chúng tôi sử dụng phương pháp nghiên cứu định tính, sử dụng bảng câu hỏi khảo sát để làm công cụ thu thập dữ liệu. Thời gian thực hiện khảo sát tại các trường THPT từ 04/2023 đến tháng 12/2023. Trước khi tiến hành khảo sát, chúng tôi đã sử dụng Google Form để tạo các tổng cộng 7 câu hỏi câu hỏi trong bảng hỏi, trong đó có 5 câu hỏi trắc nghiệm và 1 câu hỏi đánh giá.

Sau khi dữ liệu được thu thập, chúng tôi sử dụng phần mềm Excel để thống kê lại các câu trả lời và dùng biểu đồ hình tròn và biểu đồ cột để biểu thị số liệu thu thập được.

2.2. Một số vấn đề về nghe và nghiên cứu KNN trong tiếng Anh

- Anderson & Lynch (1988) đưa ra định nghĩa rằng “Nghe hiểu nghĩa là hiểu những gì mà người nói đã nói. Người nghe có vai trò đặc biệt quan trọng trong quá trình nghe bằng cách vận dụng kiến thức đa dạng của mình phân tích những gì anh ta nghe được để có thể hiểu phát ngôn của người nói.”

- Rost (2013) lại cho rằng “Lắng nghe đề cập đến một quá trình phức tạp, điều đó cho phép mọi người hiểu ngôn ngữ nói. Nó không chỉ là một yếu tố thiết yếu của việc tạo ra hiệu quả trong giao tiếp, nó cũng giúp mọi người hiểu thế giới”.

- Theo Mendelsohn (1994), Nghe chiếm 40% đến 50% các hoạt động giao tiếp hàng ngày; trong khi nói chiếm từ 25% đến 30%; đọc là từ 11% đến 16% và viết chỉ khoảng 9%.

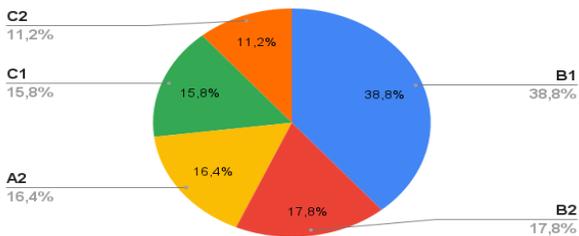
- Theo Ur (1996), người học tiếng Anh thường gặp những khó khăn trong khi nghe như: (1) Không nhận ra được các âm mà người bản địa nói (2) Có thói quen phải hiểu tất cả các từ trong câu mới hiểu được nội dung của bài, (3) Không thể hiểu được khi người bản xứ nói tiếng Anh nhanh và tự nhiên, (4) Cần phải nghe nhiều lần mới có thể hiểu, (5) Thấy khó có thể nắm bắt được tất cả cách thông tin và không dự đoán được điều mà người nói sắp nói, và (6) nếu phải nghe trong thời gian dài, người học sẽ cảm thấy mệt mỏi và thiếu tập trung.

- Thông qua các nhà nghiên cứu, ta có thể thấy rằng KNN là kỹ năng phức tạp trong 4 kỹ năng trong tiếng Anh và để giúp người học tìm giải pháp hiệu quả cải thiện KNN, nghiên cứu này sẽ hướng đến việc tìm hiểu những yếu tố chủ quan của người nghe, cụ thể là các tiêu chí KNN của HS tại một số trường cấp 3 ở Hà Nội.

2.3. Kết quả đánh giá trình độ nghe tiếng Anh của HS (dựa theo khung tham chiếu CEFR/IELTS)

Chúng tôi tiến hành khảo sát trình độ nghe tiếng Anh của HS dựa trên kết quả đã thi và thi thử (KNN trong IELTS).

Tổng số học sinh tự đánh giá trình độ Nghe Tiếng Anh (dựa theo khung tham chiếu CEFR/IELTS)

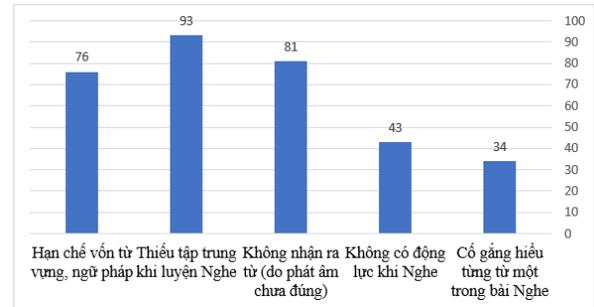
Biểu đồ 2.1. Trình độ năng lực KNN tiếng Anh của HS

Kết quả cho ta thấy, tỷ lệ HS đã thi và thi thử KNN trong IELTS và tự đánh giá trình độ nghe của bản thân đạt trình độ đạt B1 (tương đương với 4.0-5.0 IELTS) cao nhất chiếm 39,5%. Điều này cho ta thấy rằng KNN của các bạn cấp 3 đang ở mức trung bình khá, có thể nghe hiểu những nội dung cơ bản bao gồm tốc độ, tông giọng và từ vựng trong bài. Bên cạnh đó, tỷ lệ HS đạt trình độ B2 (tương đương với 5.5- 6.0 IELTS) trong KNN chiếm 17,8%, trình độ A2 (tương đương với 3.0- 3.5 IELTS) và trình độ C1 (tương đương với 6.5- 8.0 IELTS) là 15,8%. Và cuối cùng, tỉ lệ KNN trong tiếng Anh đạt trình độ cao nhất là C2 (tương đương với 8.5- 9.0 IELTS) trở lên lại chiếm ít nhất trong bảng số liệu với 11,2%.

Từ kết quả khảo sát, cho ta thấy rằng KNN của HS tại một số trường cấp 3 đang ở mức trung bình khá. Hiện nay, theo tôi được tìm hiểu thì chương trình tiếng Anh tại THPT đang tập trung quá nhiều về phần ngữ pháp và tự vựng, không tập trung vào 4 kỹ năng chính trong tiếng Anh đặc biệt là KNN. Từ đó, dẫn đến việc HS không có môi trường để thực hành KNN, không thể áp dụng được những kiến thức đã được học bao gồm: ngữ pháp, từ vựng vào KNN Tiếng Anh dẫn tới tình trạng HS không thể nghe được các nội dung trong bài.

2.4. Khảo sát những khó khăn gặp phải trong KNN tiếng Anh của HS

Chúng tôi tiến hành nghiên cứu những khó khăn mà HS gặp phải trong quá trình học nghe môn Tiếng Anh. Kết quả như sau:

Biểu đồ 2.2. Những khó khăn trong KNN tiếng Anh của HS

Nhìn vào biểu đồ 2.2, chúng tôi thấy tỉ lệ HS cấp 3 đang gặp phải khó khăn trong tiếng Anh cao nhất bao gồm: Thiếu tập trung khi nghe (93%), không nhận ra các từ (do phát âm từ chưa đúng) (chiếm 81%), hạn chế vốn từ vựng, ngữ pháp (chiếm 76%). Còn lại là không có động lực khi nghe (chiếm 43%) và cố gắng hiểu từng từ một trong bài nghe (chiếm 34%).

Khó khăn lớn nhất mà HS hay gặp phải đó là thiếu tập trung khi nghe. Theo số liệu được thống kê, ta thấy có 93% số HS thiếu tập trung khi nghe và có 43% số HS không có động lực khi nghe. Đây là hai nguyên nhân có sự kết nối chặt chẽ với nhau, bởi vì khi HS đã thiếu đi sự tập trung trong các bài nghe thì điều này dẫn đến việc HS không có động lực khi làm bài. Bên cạnh đó, một số HS còn chia sẻ rằng ngoài những khó khăn trên khi học KNN thì HS còn gặp những khó khăn khác như chưa tìm được cho mình phương pháp học KNN hiệu quả, hay việc tìm tài liệu và môi trường còn khó khăn để có thể cải thiện. Cùng với đó, một số HS lại không tự tin, rụt rè, luôn sợ sai trong việc học KNN tiếng Anh. Điều đó càng dẫn tới việc HS sẽ không thể cải thiện được KNN của bản thân.

Khó khăn thứ hai mà HS gặp phải đó là không nhận ra các âm và cố gắng hiểu từng từ một trong bài nghe dẫn đến việc không thể tự đoán được nội dung trong bài. Theo số liệu thống kê, có 81% số lượng HS không thể nhận ra các từ do phát âm sai, thiếu từ vựng. Kết quả số liệu cho ta thấy rằng số liệu HS phát âm sai từ trong bài dẫn đến việc HS hiểu sai từ và nghĩa của từ, KNN trở nên kém hơn.

Khó khăn thứ ba là hạn chế vốn từ vựng và ngữ pháp. Trong số liệu khảo sát cho ta thấy là khó khăn trong việc hạn chế vốn từ vựng và ngữ pháp chiếm 76%. Việc HS chưa tìm được phương pháp phù hợp để học từ vựng và ngữ pháp rất quan trọng. Việc HS chưa tìm được phương pháp phù hợp để học từ vựng và ngữ pháp rất quan trọng. Việc kết hợp hiệu quả giữa ngữ pháp, từ vựng vào KNN trong bài học sẽ giúp HS nắm bắt tốt nội dung bài học. Ngoài ra, việc phân tích bản ghi chép bài nghe cũng giúp HS củng cố kiến thức ngữ pháp và cấu trúc. Nhưng số ít HS lại làm được điều đó, hầu như trong chương trình Tiếng Anh của THPT đa phần học ngữ pháp và từ vựng chỉ để áp dụng vào các bài thi, bài kiểm tra trên lớp, điều đó khiến HS không có môi trường để áp dụng và quên kiến thức một cách rất nhanh chóng.

Tóm lại, qua số liệu khảo sát trên, đã cho ta thấy có 3 khó khăn lớn nhất trong việc học và cải thiện KNN bao gồm: Thiếu tập trung khi nghe (chiếm 93%), không nhận ra các từ (do phát âm) (chiếm 81%), hạn chế vốn từ vựng, ngữ pháp (chiếm 76%). Cùng với đó là những khó khăn khác còn tồn tại trong vấn đề mà chưa tìm được định hướng phương pháp hiệu quả.

2.5. Đề xuất giải pháp

Để giải quyết những khó khăn trên, chúng tôi đã đề xuất một số phương pháp phù hợp mà HS có thể áp dụng, cải thiện được KNN của bản thân mình một cách hiệu quả:

- Để cải thiện được sự tập trung khi học KNN thì HS cần chuẩn bị tâm lý hiệu quả để tăng cường sự tập trung trong quá trình học KNN. Điều này bao gồm tuân thủ chặt chẽ các phương pháp học tập, chẳng hạn như không tua lại bản ghi âm và tập trung vào thông tin được cung cấp chỉ trong lần nghe đầu tiên.

- Luyện nghe với độ dài tăng dần, HS nên bắt đầu bằng những bài nghe ngắn rồi có thể chuyển sang những tài liệu dài hơn.

- Để cải thiện về mặt từ vựng và ngữ pháp thì HS có thể tham khảo một số phương pháp học tập và tìm tài liệu hiệu quả như: app Duolingo- học từ vựng và ngữ pháp mọi lúc, mọi nơi; truy cập các trang web của VOA Learning English, English in a Minute - tiếng Anh giao tiếp trong một phút – giúp các em nhận biết các tông giọng, các âm, hợp âm khác âm và làm quen với tốc độ nói của mình; hoặc theo dõi các kênh học tiếng Anh miễn phí, vừa không nhàm chán lại vừa học được nghe, học được từ vựng ngữ pháp: CNN, TED Talks...

- Bên cạnh đó, để có được sự tự tin trong việc học KNN thì HS có thể tham gia các câu lạc bộ nói tiếng Anh ở trường, tham gia những khóa du học ngắn hạn tại các nước nói tiếng Anh như: Mỹ, Canada, Úc, hoặc có thể trò chuyện với các bạn nước ngoài nói tiếng Anh qua những trang mạng xã hội như: Facebook, Instagram kể về cuộc sống hằng ngày, công việc, gia đình.

Tất cả những phương pháp trên đều có thể giúp HS cải thiện KNN của bản thân trở nên một cách hiệu quả.

3. Kết luận

KNN đóng vai trò then chốt trong việc học tiếng Anh, tác động mạnh mẽ đến các kỹ năng khác như nói, đọc và viết. Nhờ rèn luyện KNN, HS có thể mở rộng vốn từ vựng, tiếp xúc với ngữ điệu và cách phát âm của người bản ngữ giúp ghi nhớ từ vựng hiệu quả hơn và tự tin hơn khi giao tiếp bằng tiếng Anh. Thông qua việc khảo sát 152 HS cấp 3 đã cho chúng tôi nhận thấy, HS đang gặp phải một số khó khăn trong việc học KNN tiếng Anh. Chúng tôi đề xuất một số biện pháp nhằm khắc phục những khó khăn trong việc học nghe tiếng Anh. Các biện pháp trên nhằm giúp HS phát huy, cải thiện được kỹ năng của bản thân mình. Quan trọng hơn đó là, chính là sự kiên trì, cố gắng, lựa chọn phương pháp phù hợp với bản thân, môi trường và trình độ của chính HS.

Tài liệu tham khảo

- [1]. Anderson, K., & Lynch, T. (1998). *Listening*. Oxford: Oxford University Press
- [2]. Mendelsohn, D. J., 1994. *Learning to listen: A strategy-based approach for the second language learner*. San Diego: Dominie Press. 141p.
- [3]. Micheal Rost. (2013). *Teaching and researching listening*. Second edition. 309p.
- [4]. Ur, P., (1996), *A course in Language Teaching Practice and Theory*. Cambridge University Press, Cambridge. 375p.
- [5]. Nguyễn Ngọc Anh (2011), *Thực trạng và giải pháp rèn luyện KNN hiệu trong việc học ngoại ngữ đối với sinh viên không chuyên ở trường đại học, cao đẳng*. Tạp chí Đại học sư phạm TP HCM, 25, tr. 130-133.
- [6]. Vandergrift, Larry. (2007). *Recent Developments in Second and Foreign language listening Comprehension Research*. *Language teaching*, vol 40. No3, pp.191-210.
- [7]. Yagang, F. (1994). *Listening: Problems and Solutions*. *English Teaching Forum*. 3(1), pp.1-7